

12.01.2015

Kaj/1

§ 39

V 28.1.2015, Keskustakirjaston hankesuunnitelma

HEL 2014-011026 T 10 06 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää

A

hyväksyä Helsingin keskustakirjaston 5.9.2014 päivätyn hankesuunnitelman siten, että hankkeen enimmäislaajuus on 17 250 brm² ja rakentamiskustannusten enimmäishinta on arvonlisäverottomana 98 000 000 euroa heinäkuun 2014 kustannustasossa,

B

oikeuttaa kiinteistölautakunnan sitomaan määrärahoja tuleville vuosille hankkeen toteuttamisen edellyttämälle ajalle enimmäishinnan puitteissa edellyttäen, että hankkeen kokonaisrahoitus järjestyy, ja

C

kehottaa kiinteistövirastoa hankkeen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa tutkimaan mahdollisuudet tarvittaessa etsiä säästökohteita hankkeessa mm. jättämällä toteuttamatta ensi sijassa hankesuunnitelmassa esitettyjä kirjastotoimen alaan kuulumattomien toimintojen tiloja.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Hannu Penttilä

Lisätiedot

Timo Härmälä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36028
timo.harmala(a)hel.fi
Juha Viljakainen, hankepäällikkö, puhelin: 310 36276
juha.viljakainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Keskustakirjaston hankesuunnitelma liitteineen 5.9.2014, Klkn lisäykset 16.9.2014
- 2 Keskustakirjaston arviointiraportti 12.12.2014

Päätösehdotus

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

12.01.2015

Kaj/1

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Helsingin keskustakirjasto on suunniteltu toteutettavan Töölönlahden kortteliin 2014 sijoittuvana uudisrakennuksena. Hallitus on valinnut hankkeen Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlien merkkihankkeeksi.

Hanke on merkitty vuoden 2015 talousarvion ja taloussuunnitelman 2015–2017 liitteenä olevaan talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaan vuosiksi 2015–2024 kaupungin 66 milj. euron kustannusosuuden mukaisesti toteutettavaksi vuosina 2015–2019. Rakennustyöt ajoittuvat ohjelmassa vuosille 2015–2018.

Opetus- ja kulttuuriministeriö saa myöntää Suomen itsenäisyyden 100-vuotiskirjaston rakentamiseen valtionavustusta Helsingin kaupungille yhteensä enintään 30 000 000 euroa vuosina 2014 - 2018. Valtio on ilmoittanut rahoitusosuuden saamisen ehtona olevan, että rakennustyöt aloitetaan vuoden 2015 kuluessa ja että rakennus on käyttöönotettavissa 6.12.2018.

Hankkeen toteuttaminen edellyttää lisäksi voimassa olevan asemakaavan mukaiseen keskustatunnelin rakentamiseen varautumista 2 000 000 eurolla vuonna 2016. Varautuminen rahoitetaan talousarvion kohdasta Esirakentaminen, täyttötöyt ja alueiden käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet.

Hankesuunnittelua on seurannut ja valvonut hankkeelle nimetty ohjaustyöryhmä. Hankesuunnitelma on laadittu kiinteistöviraston tilakeskuksen ja kaupunginkirjaston yhteistyönä. Myös kaupunginkansliaa, kaupunkisuunnitteluvirastoa, rakennusvirastoa, rakennusvalvontavirastoa, varhaiskasvatusvirastoa sekä kirjaston yhteistyökumppaneita on kuultu suunnitteluprosessin aikana. Hankkeen rinnalle on perustettu viestintäryhmä, puurakentamisen kehittämisryhmä sekä ICT-ryhmä.

Esittelijän perustelut

Keskustakirjaston hankesuunnitelma

Keskustakirjasto sijoittuu kaupunkikuvallisesti poikkeuksellisen vaativalle ja symbolisesti merkittävälle paikalle Helsingin ydinkeskustaan Eduskuntataloa vastapäätä Töölönlahden kulttuurirakennusten yhteyteen. Toteutuessaan kirjastorakennus viimeistelee Kansalaistorin itäreunan.

Hankesuunnitelma perustuu vuosina 2012 - 2013 järjestetyn 2-vaiheisen kansainvälisen arkkitehtuurikilpailun ehdotukseen ”Käännös”,

jonka tuomaristo valitsi voittajaksi 544 kilpailutyön joukosta. Hankesuunnitteluvaiheen aikana rakenteelliset ja talotekniset periaateratkaisut ovat kehittyneet sekä sisällölliset ja toiminnalliset tavoitteet täsmentyneet.

Keskustakirjasto tarjoaa kaikille avoimen, maksuttoman julkisen tilan, jonka vuosittaiseksi kävijämääräksi on arvioitu 2,5 miljoonaa. Rakennuksesta tulee suomalaisen kirjastotoiminnan lippulaiva, joka tarjoaa alustan uuden kirjastokonseptin toteuttamiselle. Siitä tehdään ”jokamiehen innovaatiopaja”, jonka yksi tavoite on törmäyttää ihmisiä ja ideoita luovasti kirjaston perinteisempiä palvelumuotoja unohtamatta. Kirjasto saa aikaan aktiivisuutta, josta voi sukeutua uusi ammatti tai muuta elinkeinotoimintaa perinteisten kulttuurin ja tiedon saavutusten lisäksi. Matalan kynnyksen, mutta korkeatasoisen tarjonnan paikkana kirjasto tarjoaa positiivista tasaveroisuutta myös niille ryhmille, joille muuten kertyy helposti syrjäytymiskokemuksia. Keskustakirjasto vahvistaa kaupungin vetovoimaisuutta merkittävänä matkailukohteena.

Rakennuksen pääkäyttäjä on kaupunginkirjasto, joka vuokraa tiloja eteenpäin useille yhteistyökumppaneille. Elokuvateatterin kapasiteetista noin puolet vuokrataan Kansalliselle audiovisuaaliselle instituutille. Aalto-yliopisto järjestää sopimus pohjaisesti kirjaston tiloissa omaa ja yhteistoimintaa, kuten työpajoja ja tietoiskuja. Kaupungin omista toimijoista keskustakirjaston resursseja käyttävät ainakin Kulttuurikeskus ja varhaiskasvatusvirasto. Kirjasto vuokraa ravintola-kahvilan ja saunan ulkopuolisten hoidettaviksi. Yleisluontoiset tilojen maksullisen ja maksuttoman käytön periaatteet määritellään myöhemmin. Liiketilän kannattavin käyttötapa on selvitettävänä. Rakennus on lähes kokonaan yleisön käytössä.

Kirjaston tilat ovat pääosin avointa, monikäyttöistä ja muunneltavaa tilaa. Rakennus jakautuu kolmeen, keskenään eriluonteiseen kerrokseen. Maantasokerros liittyy Kansalaistoriin katetun ulkotilan välityksellä ja sisältää monikäyttöistä kohtaamis- ja oleskelutilaa lehtineen, näyttelytilaa sekä elokuvateatterin, monitoimisalini, kahvila-ravintolan ja leikkipuiston tukialueen. Keskimmäiseen kerrokseen sijoittuu rajattavia/avattavia oppimisen ja tekemisen tiloja, kiinteä studioryhmä, sauna sekä henkilökunnan tilat. Kolmanteen kerrokseen sijoittuvat perinteisemmät kirjastotoiminnot; aineistot ja lasten maailma. Kolmas kerros jatkuu ulos Kansalaistorille 70 m leveällä parvekkeella. Elokuvateatteri, monitoimisali, kahvila-ravintola ja liiketila sekä saunatilat ovat käytettävissä myös kirjaston aukioloaikojen ulkopuolella. Tilat ovat saavutettavia, selkeästi opastettuja ja esteettömiä.

Rakennuksesta tulee energiatehokas ja materiaalitehokas. Hankesuunnitteluvaiheen energiatehokkuustavoite on A-luokka, joka

vastaa E-lukua alle 90 kWhE/m²/vuosi. Hankesuunnitteluvaiheen materiaalitehokkuustavoite on kilpailuohjelmassa asetetun tavoitteen mukainen: maanpäällisten päärakenteiden aiheuttama hiilijalanjälki 150 vuoden tarkastelujaksolla on enintään 280 kg CO₂-ekv/ohm².

Voimassa olevan asemakaavan mukainen keskustatunnelivaraus kulkee rakennuspaikan alitse.

Hankkeen laajuus ja kustannukset

Keskustakirjasto on laajuudeltaan 17 250 brm², 12 116 htm² ja 9 768 hym².

Hankkeen rakentamiskustannukset ovat yhteensä 98 000 000 euroa (alv. 0 %) kustannustasossa 7/2014. Tästä 2 000 000 euroa aiheutuu voimassa olevan asemakaavan edellyttämästä keskustatunneliin varautumisesta. Lisäksi edellä mainittu kokonaisrakentamiskustannus sisältää väestönsuojapaikkojen oston Töölönlahden pysäköintilaitokselta 1 000 000 euroa, elokuvateatterin varusteluun 750 000 euroa, taidehankinnat 100 000 euroa ja käyttäjän erillishankinnat 6 500 000 euroa.

Vuokravaikutus

Kokonaisvuokrameno kaupunginkirjastolle on 436 000 euroa kuukaudessa ja 5 227 000 euroa vuodessa. Vuokra-ala on 12 116 m². Kirjasto vuokraa tiloja ulkopuolisille ja uskoo muilta käyttäjiltä saatavan vuokria arviolta 42 000 euroa kuukaudessa, 509 000 euroa vuodessa. Lasipalatsin Kaupunkiverstaan ja Kirjasto Kymppin poistuvat vuokratulot ovat 508 000 euroa vuodessa.

Pääomavuokra on 351 000 euroa kuukaudessa (28,95 euroa/m²/kk), noin 4 200 000 euroa vuodessa, ja ylläpitovuokra on 85 000 euroa kuukaudessa (7 euroa/m²/kk), noin 1 000 000 euroa vuodessa.

Pääomavuokra sisältää tontin vuokran sekä rakennuskustannuksista 3 % korolla ja 30 vuoden poistoajalla lasketun vuokran. Valtion osuus 30 000 000 euroa on otettu huomioon laskelmassa.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunnan 16.9.2014 antamassa lausunnossa sekä sen pohjana olleessa liiteaineistossa oli virheellinen tieto koskien ylläpito- ja käyttötalouslaskelman pohjana ollutta vuosivuokraa. Tämä virhe on korjattu hankesuunnitelmaan lukuun 11 Ylläpito- ja käyttötalous: vuotuisten käyttömenojen lisäys on yhteensä 7 750 000 euroa, josta vuosivuokra on 5 230 000 euroa ja keskustakirjaston nettolisäys kirjaston talouteen on 6 700 000 euroa vuodessa.

Toimintamenojen kattaminen

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

Kaupunginvaltuuston 12.11.2014 hyväksymässä vuoden 2015 talousarviossa ja vuosien 2015-2017 taloussuunnitelmassa edellytetään, että keskustakirjastohankkeen toteutuessa vähintään puolet käyttötalouden toimintamenojen nousupaineesta katetaan kirjastotoimen toimintamenojen sisältä tai uusilla kirjastotoimen ulkopuolisilla tulolähteillä.

Käyttötalouden kulujen nousun estämiseksi tulee päätöksen mukaan etsiä ulkoisia rahoituskanavia ja pyrkiä muodostamaan keskustakirjastosta hallintomalliltaan säätiö, mikäli perusteltua. Samalla tavoitteeksi asetetaan, että kumppanuuksien ja kaupallisten toimijoiden avulla lisätään vuotuisia tuloja.

Mikäli keskustakirjaston investointi uhkaa ylittää ennusteen, tulee kuluja karsia ja säästöjä etsiä investoinnin toteuttamiseksi siihen varatuin määrärahoihin.

Hankkeen rahoitus

Hanke on merkitty vuoden 2015 talousarvion ja taloussuunnitelman 2015–2017 liitteenä olevaan talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaan vuosiksi 2015–2024 kaupungin 66 milj. euron kustannusosuuden mukaisesti toteutettavaksi vuosina 2015–2019. Rakennustyöt ajoittuvat ohjelmassa vuosille 2015–2018.

Opetus- ja kulttuuriministeriö saa myöntää Suomen itsenäisyyden 100-vuotiskirjaston rakentamiseen valtionavustusta Helsingin kaupungille yhteensä enintään 30 000 000 euroa vuosina 2014 - 2018. Valtio on ilmoittanut rahoitusosuuden saamisen ehtona olevan, että rakennustyöt aloitetaan vuoden 2015 kuluessa ja että rakennus on käyttöönotettavissa 6.12.2018.

Hankkeen toteuttaminen edellyttää lisäksi voimassa olevan asemakaavan mukaiseen keskustatunnelin rakentamiseen varautumista 2 000 000 eurolla vuonna 2016. Varautuminen rahoitetaan talousarvion kohdasta Esirakentaminen, täyttötöyt ja alueiden käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet.

Hankkeen toteutus ja aikataulu

Tavoitteena on, että pohjarakentaminen alkaa syyskuussa 2015 ja maanpäällisten osien rakentaminen marraskuussa 2016 siten, että tilat ovat käyttöönotettavissa marraskuun 2018 loppuun mennessä.

Elinkeinopoliittinen ja yhteiskunnallinen vaikutusarviointi

Kaupunginkanslian elinkeino-osasto on yhteistyössä kiinteistöviraston tilakeskuksen kanssa valmistellut vaikutusarvioinnin hankkeesta.

Vaikutusarvioinnissa tarkastellaan Helsingin keskustakirjaston elinkeino- ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Raportissa esitetyt luvut ja arviot kuvaavat oletettujen vaikutusten suuruusluokkia yleisellä tasolla.

Kasvavien kävijämäärien, monipuolisten sisältöjen ja kunnianhimoisten toimintatapojen myönteinen vaikutus yleiseen sivistys- ja osaamistasoon lienee kirjastohankkeen toteutuksen tärkein tavoite. Hanke voi onnistuessaan vaikuttaa myös esimerkiksi keskustan elävyyteen ja kirjastoalan strategiseen kehittämiseen.

Keskustakirjaston rakentamisvaiheen työllisyysvaikutus koko kansantalouden tasolla on arviolta 1200–1500 henkilötyövuotta ja tuotannollinen vaikutus 200–230 miljoonaa euroa. Rakentamisvaiheen arvioitu verovaikutus on yhteensä 10–15 miljoonaa euroa, josta valtion osuus on noin puolet.

Laskelmia keskustakirjaston toimintavaiheen työllisyys-, vero- ja tuotannollisista vaikutuksista ei ole sisällytetty raporttiin, sillä toimintavaiheen euromääräisten vaikutusten arvioidaan olevan suuruusluokaltaan vähäisiä. Hyvin karkeasti arvioituna vuotuiset työllisyysvaikutukset ovat alle viisikymmentä henkilötyövuotta ja tuotannolliset vaikutukset muutama miljoonaa euroa. Verovaikutusten suuruusluokan arvioidaan olevan alle miljoona euroa vuodessa.

Henkilötyövuosissa ja euroissa mitattavien taloudellisten vaikutusten lisäksi hanke synnyttää taloudellista arvoa, jonka suuruusluokkaa ei luotettavasti voida etukäteen arvioida. Raportissa on kuvattu hankkeella tavoiteltavia potentiaalisia hyötyjä, joiden kautta taloudellinen arvo syntyy.

Keskustakirjasto luo mahdollisuuksia yrittäjyydelle tarjoamalla aloittaville ja yksinyrittäjille työtiloja. Kirjaston myötä lisääntyvät ihmisvirrat voivat vaikuttaa myönteisesti alueen yritysten toimintaedellytyksiin. Uusi kirjastotila lisännee muuta kuin lainaamiseen keskittyvää kirjastoverkoston kokonaiskäyttöä.

Hankkeen merkittävimmät riskit liittyvät haastavaan tekniseen toteutukseen ja rakennuskustannusten ylittymiseen. Hanke edellyttää kirjastolta muutosvalmiutta ja onnistumista uusien toimintakonseptien toteutuksessa.

Raportti vaikutusarvioinnista on liitteenä 2.

Lopuksi

Hanke on suurena puurakenteisena kilpailutyönä ainutkertainen ja siksi toteutukseltaan vaativa ja kustannuksiltaan vaikea arvioida.

Jatkosuunnittelussa onkin syytä varautua tarvittaessa reagoimaan kustannusten nousuun ja tutkimaan mahdolliset säästökohteet. Tällaisia voisivat ensisijaisesti olla hankesuunnitelmassa esitetyt kirjastotoimen alaan varsinaisesti kuulumattomat tilat ja toiminnot, kuten esimerkiksi elokuvateatteri, monitoimisali ja saunatilat.

Samoin tulee suunnittelussa ja toteutuksessa erityisesti kiinnittää huomiota suunnittelu- ja toteutusratkaisuihin seuraavien rakennuksen koko elinkaaren ajan vaikuttavien käyttökustannusten minimointiin.

Ehdotus hankesuunnitelman hyväksymisestä on kiinteistölautakunnan esityksen mukainen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Hannu Penttilä

Lisätiedot

Timo Härmälä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36028
timo.harmala(a)hel.fi
Juha Viljakainen, hankepääällikkö, puhelin: 310 36276
juha.viljakainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Keskustakirjaston hankesuunnitelma liitteineen 5.9.2014, Klkn lisäykset 16.9.2014
- 2 Keskustakirjaston arviointiraportti 12.12.2014

Tiedoksi; Kunnallisvalitus, valtuusto

Kiinteistölautakunta
Kulttuuri- ja kirjastolautakunta
Talous- ja suunnitteluosasto

Päätöshistoria

Kiinteistölautakunta 30.10.2014 § 517

HEL 2014-011026 T 10 06 00

Esitys

Kiinteistölautakunta esitti kaupunginhallitukselle Helsingin keskustakirjaston 5.9.2014 päivätyn, 16.9.2014 kulttuuri- ja kirjastolautakunnan lisäyksiin täydennetyt hankesuunnitelman hyväksymistä siten, että hankkeen enimmäislaajuus on 17 250 brm² ja rakentamiskustannusten enimmäishinta on arvonlisäverottomana 98 000 000 euroa heinäkuun 2014 kustannustasossa.

Kiinteistölautakunta päätti oikeuttaa kiinteistöviraston tilakeskuksen jatkamaan hankkeen suunnittelua odottamatta päätöksen lainvoimaisuutta.

Kiinteistölautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus oikeuttaa kiinteistölautakunnan sitomaan määrärahoja tuleville vuosille hankkeen toteuttamisen edellyttämälle ajalle enimmäishinnan puitteissa edellyttäen, että hankkeen kokonaisrahoitus järjestyy.

16.10.2014 Pöydälle

Esittelijä

tilakeskuksen päällikkö
Arto Hiltunen

Lisätiedot

Päivi Etelämäki, arkkitehti, puhelin: 310 31871
paivi.etelamaki(a)hel.fi
Irmeli Grundström, hankepäällikkö, puhelin: 310 42319
irmeli.grundstrom(a)hel.fi

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta 16.09.2014 § 109

HEL 2014-011026 T 10 06 00

Päätös

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta päätti hyväksyä osaltaan keskustakirjaston hankesuunnitelman ja esitti lausuntonaan seuraavaa:

Kaupunginkirjasto on ollut tiiviisti mukana valmistelemassa keskustakirjaston hankesuunnitelmaa, joka pohjautuu kansainvälisen arkkitehtuurikilpailun vuonna 2013 voittaneen ALA –arkkitehtitoimiston ehdotukseen. Valmistelutyön aikana uudelle kirjastolle asetettavat sisällölliset ja toiminnalliset tavoitteet ovat täsmentyneet. Suunnitellut tilaratkaisut mahdollistavat kokonaan uudenlaisen kirjaston, joka tulee olemaan valtakunnallisesti ja kansainvälisesti innostava toimija ja samalla kaupungin elinvoiman rakentaja.

Keskustakirjasto rakentaa kaupunkia. Se tarjoaa maksuttoman julkisen tilan, jonka kävijämääräksi ennustetaan vuositasolla kaksi ja puoli miljoonaa. Hankesuunnitelmassa esitetyt tilaratkaisut on suunniteltu vastaamaan tällaisen kävijämäärän tarpeisiin. Näin suuri kävijämäärä tulee muuttamaan koko kaupunkikeskustan ja Töölönlahden alueen ilmapiiriä. Alueesta tulee entistä korostetummin kaikille avoin tila, johon on helppo tulla. Kävijämäärää koskevaa arviota tukevat esimerkiksi Kirjasto 10:n sekä akateemisen Kaisa-kirjaston suuret kävijäluvut.

Kirjasto 10:n 800 neliömetrin yleisötilaa käyttää joka päivä 2 000 ja Kaisaa 6 000 - 7 000 vierailijaa.

Hankesuunnitelman mukainen keskustakirjasto jakautuu kolmeen eri kerrokseen, jotka ovat luonteeltaan erilaiset. Maantasokerroksessa voi hoitaa pikaisesti lainojen palautukset ja varausten noudot. Sinne sijoittuvat tapahtuma- ja näyttelytilat, elokuvateatteri ja kahvila-ravintola. Lasiseiniensä ansiosta se liittyy luontevasti Kansalaistoriin. Ensimmäisen kerroksen pohjoispäädyn perhekirjasto tukee myös rakennuksen eteen suunniteltua keskustaleikkipuistoa. Toisessa kerroksessa on tekemisen tiloja: monimuotoinen kaupunkitoimisto ja kaupunkiverstas, uusien palvelujen kokeilutila Living lab, studioita, erilaisia luokka- ja kokoontumishuoneita, pelitiloja ja sauna loungeineen. Kolmannessa kerroksessa on perinteinen rauhallinen aineistoalue sekä kaksikerroksinen lasten maailma. Lukupaikkoja on sekä avoimessa että äänieristetyssä tilassa. Suuri kansalaisparveke aukeaa Eduskuntatalon suuntaan.

Rakennus on lähes kokonaan yleisön käytössä. Henkilökuntatilaa on varattu vain talossa työskenteleville ja yhteistyökumppaneille. Kirjaston hallinto ja varastot pysyvät Pasilassa.

Kokonaispinta-ala eli bruttoala 17 250 m², huoneistoala 12 116 m² ja hyötypinta-ala 9 768 m².

Suunnittelua ovat ohjanneet kaupunkistrategian ja Töölönlahden asemakaavan mukaiset suunnitteluperiaatteet. Erityisesti ovat painottuneet ekologisuuden ja kansalaisten osallistumisen periaatteet. Energiatohokkuudessa on hankesuunnitelmavaiheessa saavutettu aiempaa tiukempi A-luokkatavoite. Kansalaisia ja sidosryhmiä on kuultu koko suunnittelukauden ajan eri muodoissa. Syntyneitä dokumentteja käytetään osana suunnitteluaineistoa.

Helposti saavutettava ja monipuolisesti virikkeellinen julkinen tila lisää merkittävästi kaupungin hyvinvointia, luovuutta ja yleistä kapasiteettia. Varsinkin kirjaston uudet toimintamuodot mobilisoivat uutta toimeliaisuutta ja kaupunkikulttuuria. Keskustakirjastosta tehdään jokaisen ulottuvilla oleva versio korkeakouluihin, yritysautomoihin ja muihin rajattuihin ympäristöihin rakennettavista fyysisistä innovaatioympäristöistä, joiden tavoite on törmäyttää ihmisiä ja ideoita luovasti. Kirjasto saa aikaan aktiivisuutta, josta voi sukeutua uusi ammatti tai muuta elinkeinotoimintaa perinteisten kulttuurin ja tiedon saavutusten lisäksi.

Matalan kynnyksen mutta korkeatasoisen tarjonnan paikkana kirjasto tarjoaa positiivista tasaveroisuutta myös niille ryhmille, joille muuten kertyy helposti syrjäytymiskokemuksia. Tutkimusten mukaan kirjastot

ovat tärkeitä paikkoja erityisesti maahanmuuttajille, nuorille ja työttömille. Helsingin kaupunkistrategiassa painotetaan näiden ryhmien aseman parantamista.

Keskustakirjasto vahvistaa kaupungin vetovoimaisuutta merkittävänä matkailukohteena. Siinä kiinnostavat arkkitehtuuri, puu- ja lasirakentaminen, energiatehokkuus sekä uuden konseptin mukainen kirjastotoiminta.

Kiinteistöviraston Tilakeskuksen omistaman rakennuksen pääkäyttäjä on kaupunginkirjasto, joka vuokraa tiloja eteenpäin useille yhteistyökumppaneille. Elokuvateatterin kapasiteetista noin puolet vuokrataan Kansalliselle audiovisuaaliselle instituutille. Aalto-yliopisto järjestää sopimus pohjaisesti kirjaston tiloissa omaa ja yhteistoimintaa kuten työpajoja ja tietoisuuksia. Kaupungin omista toimijoista keskustakirjaston resursseja käyttävät ainakin Kulttuurikeskus ja Varhaiskasvatusvirasto. Kirjasto vuokraa ravintola-kahvilan ja saunan ulkopuolisten hoidettaviksi. Yleisluontoiset tilojen maksullisen ja maksuttoman käytön periaatteet määritellään myöhemmin. Liiketilän kannattavin käytötapa on selvitettävänä.

Ensimmäisen aloitteen uudenlaisen kirjaston, kaupunkikuvassa näkyvän kirjallisuuden ja lukemisen talon rakentamisesta Helsingin keskustaan esitti silloinen kulttuuriministeri Claes Andersson vuonna 1998 osana Kamppi - Töölönlahti –aluetta koskevaa keskustelua. Ehdotus sai laajan vastakaian. Keskustelun seurauksena kulttuuri- ja kirjastolautakunta teetti kirjastolla alustavan hankesuunnitelman, joka valmistui kulttuuripääkaupunkivuonna 2000. Kaksi vuotta myöhemmin valtuusto hyväksyi keskustakirjaston sijoittumisen Töölönlahden alueelle osana asemakaavan jatkosuunnittelua. Joulukuussa 2006 kulttuuri- ja kirjastolautakunta hyväksyi uuden tarveselvityksen ja ehdotti hankkeen käynnistämistä. Ensimmäisenä vaiheena valmistui v. 2008 selvityshenkilö Mikko Leistin raportti Metropolin sykkivä sydän. Se johti v. 2010 valmistuneen hankesuunnitelman tekemiseen. Sijaintipaikan varmistuttua järjestettiin kansainvälinen arkkitehtuurikilpailu, johon tuli 544 ehdotusta. Kilpailutuloksen julistamistilaisuudessa 14.6.2013 kulttuuriministeri Paavo Arhinmäki julkisti valtioneuvoston ja sittemmin eduskunnan päätöksen nimetä keskustakirjasto Suomen 100-vuotisen itsenäisyyden merkkihankkeeksi ja rahoittaa sitä 30 miljoonalla eurolla.

Valmistuttuaan keskustakirjasto aiheuttaa kirjastolle yhteensä 7,6 miljoonan euron vuosittaisen bruttomenojen lisäyksen. Kuluista on vuokraa 5,1 miljoonaa euroa (josta pääomavuokrien osuus 4,2 miljoonaa euroa), sähköä, turvallisuutta ja siivousta 0,8 miljoonaa euroa, henkilöstökuluja 400 000 euroa ja kalustuksen ja teknisen

varustuksen ylläpitoa 1,3 miljoonaa euroa. Kirjasto 10:n ja Lasipalatsin tiloista luopuminen vähentää kuluja 508 000 euroa vuodessa. Vuokratuloiksi on arvioitu 509 000 euroa. Nettomenolisäys on 6,6 miljoonaa euroa vuodessa. Pasilan kirjaston tilankäyttöä selvitetään, mutta kirjasto säilytetään alueella.

Hanke on aikataulutettu alkamaan vuoden 2015 aikana pohjarakennustöillä kuten pilaantuneiden maa-ainesten puhdistamisella. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustus edellyttää, että rakennustyöt aloitetaan vuonna 2015. Maanpäällisiä osia rakennetaan marraskuusta 2016 elokuuhun 2018, ja rakennuksen käyttöönottoajankohdaksi on suunniteltu 30.11.2018.

Rakennuksen hankesuunnitelman mukainen hinta on 96 miljoonaa euroa (alv. 0 %). Hinta sisältää kaluste- ja laitehankinnat 6 500 000 euroa, joita ei ollut sisällytetty ensimmäiseen alustavaan hankesuunnitelmaan. Kokonaisrakentamiskustannus sisältää myös väestönsuojapaikkojen oston Töölönlahden pysäköintilaitokselta 1 000 000 euroa, sekä 750 000 euroa elokuvateatterin varusteluun. Rakennuskustannusten lisäksi asemakaavan edellyttämä varautuminen keskustatunneliin maksaa 2 miljoonaa euroa.

Kaupunginvaltuusto on osoittanut Talonrakennushankeiden rakentamishjelmassa vuosille 2014-18 hankkeelle rahaa yhteensä 48 miljoonaa euroa (TA 8020104). Yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön varaaman 30 miljoonan euron avustuksen kanssa rahoituksesta on koossa 78 miljoonaa euroa.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle, että kaupungin vuosien 2015-18 talousarvioihin sisällytettäisiin keskustakirjastorakennuksen rahoituksesta puuttuva 18 miljoonaa euroa ja lisäksi kahden miljoonan euron määräraha keskustatunneliin varautumiseen. Lisäksi lautakunta edellyttää, että keskustakirjaston myötä lähikirjastoverkkoa ei supisteta ja niissä taataan riittävät henkilöstöresurssit.

Käsittely

16.09.2014 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Sami Muttilainen: kohta (13) viimeinen lause korvataan seuraavasti; Pasilan kirjaston tilankäyttöä selvitetään, mutta kirjasto säilytetään alueella.

Kannattajat: Risto Kolanen

Vastaehdotus:

Johanna Sydänmaa: Esitän kappaleen (17) poistamista ja sen korvaamista seuraavasti: Kulttuuri- ja kirjastolautakunta esittää, että kaupunginvaltuuston tulisi etsiä keinoja 18 (+2 keskustatunneli) miljoonan rahoitusvajeen umpeen kuromiseksi, jottei hankkeen toteutuminen aikataulullisesti vaarannu.

Kannattajat: Timo Vuori

Vastaehdotus:

Sami Mutttilainen: kohta (17) Lisätään lause loppuun. Lisäksi lautakunta edellyttää, että keskustakirjaston myötä lähikirjastoverkkoa ei supisteta ja niissä taataan riittävät henkilöstöresurssit.

Kannattajat: Johanna Sumuvuori

Lautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Juha-Pekka Väisänen: Lisäys sivu 3 laatikko otsikolla "Hankkeen tarpeellisuus" loppuun lause;

Laajemmin uusi kirjastokonsepti vahvistaa kansalaisuutta ja edistää osallistuvaa demokratiaa.

Lisäys sivu 11 kappale "Yhteistyökumppanit" loppuun:

Kirjasto tekee yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan, kansalaisjärjestöjen ja ns. kolmannen sektorin erilaisten toimijoiden kanssa.

Kannattajat: Risto Kolanen

Lautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Esitän kappaleen (17) poistamista ja sen korvaamista seuraavasti: Kulttuuri- ja kirjastolautakunta esittää, että kaupunginvaltuuston tulisi etsiä keinoja 18 (+2 keskustatunneli) miljoonan rahoitusvajeen umpeen kuromiseksi, jottei hankkeen toteutuminen aikataulullisesti vaarannu.

Jaa-äännet: 6

Jaana Alaja, Risto Kolanen, Sami Mutttilainen, Jukka Relander, Johanna Sumuvuori, Juha-Pekka Väisänen

12.01.2015

Kaj/1

Ei-äännet: 2
Johanna Sydänmaa, Timo Vuori

Tyhjä: 0

Poissa: 1
Päivi Storgård

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: kohta (13) viimeinen lause korvataan seuraavasti; Pasilan kirjaston tilankäyttöä selvitetään, mutta kirjasto säilytetään alueella.

Jaa-äännet: 1
Johanna Sydänmaa

Ei-äännet: 5
Jaana Alaja, Risto Kolanen, Sami Muttillainen, Johanna Sumuvuori,
Juha-Pekka Väisänen

Tyhjä: 2
Jukka Relander, Timo Vuori

Poissa: 1
Päivi Storgård

Esittelijä

kirjastotoimen johtaja
Tuula Haavisto

Lisätiedot

Tuula Haavisto, kirjastotoimen johtaja, puhelin: 310 85500
tuula.haavisto(a)hel.fi
Anna-Maria Soininvaara, kirjastotoimen apulaisjohtaja, puhelin: 310 85400
anna-maria.soininvaara(a)hel.fi
Pirjo Lipasti, johtava suunnittelija, puhelin: 310 85592
pirjo.lipasti(a)hel.fi